

általában a harmóniára
járna ismert, amelyek
egyaránt vannak.

:zű, vagy nem, a jelenleg
atált.² (7/a kép) Mivel
reprodukcióról ismert,
nem hozhatnak a festő
ásolatok. Az azonban
) színvonalánál és ezt kell
ei darab valószínűleg

⁵ Only Rooses 1881, p. 380, emppancsai rejtett utas nevezetességek
⁶ The fact that the studio replica of 1656 is on canvas rather than panel, like the work in Budapest,
also indicates a gap of several years between the production of these two versions.

CuijP, Aelbert

8

Jurtin már 1808-ban
e Bie 1661-es Gulden
si tanács tagját és a
dját ábrázoló képmással.⁴
apesti képpel kapcs-
oszze kritikájai során
ék aláámasztani

ján az ábrázolt személyek
acques van Eyck és
het, négy gyermekkkel.

r Lisken szerint egy
öt pedig a legfiatalabb
intettel azonban arra,
Isabelle-Claire van der
zal a lehetőséggel is
ö fratnál nő nem a meny-
ély, aki talán pont ezért
nézöre.

a datálja a festményt, ami
éja posztumusz lenne. Ez
estésének módra nemileg
telezhető, hogy Van Eyck
gvalósázná, hogy a
ól 1653-ban vagy röviddel

Dordrecht 1620—1691 Dordrecht
Dordrecht 1620—Dordrecht 1691

A Sam család képmása, 1653 körül
Olaj, vászon, 168 × 240 cm

Portrait of the Sam family, c. 1653

Oil on canvas, 168 × 240 cm

Signed lower right: A: cuijP fecit. (Fig. 8a)
Inv. no. 398

PROVENANCE: Collection Abraham Sam (1648–1692), Dordrecht; inherited by his sister
Catharina Sam (1631–1707), widow of Arent Huttentus, Dordrecht; probably inherited
by her daughter Catharina Huttentus (1656–1732), who married Pieter Cant; probably
inherited by her son Andries Cant (1686–1753), who married Susanna Cloot (1691–1764),
who died without issue; probably inherited by her sister Margaretha Cloot (1703–1792),
who married Nicolaas Tieboel (died 1790); collection Amman de Schwanberg, The
Hague; sale Amman de Schwabenberg, Paris, 19 December 1809, no. 16 (to Traversin,
as "La famille des Thieboel d'Orchtrach"); sale Alexandre d'Allard, Vienna (Austria), 28
November 1821 and 6 March 1822, no. 389; Esterházy collection, 1822 (Inventory diary
1822, no. 1091); purchased, 1871

Jelezve jobbra lent: A: cuijP fecit. (8a kép)
Ltsz. 398

SZÁRMÁZÁS: Abraham Sam (1648–1692) gyűjteménye, Dordrecht; töle örökölte
nővére, Catharina Sam (1631–1707), Arent Huttentus özvegye, Dordrecht; valószínűleg
lányá, Catharina Huttentus (1656–1732) örökölte, aki Pieter Cant-hoz ment feleségül;
valószínűleg fia, Andries Cant (1686–1753) örökölte, aki Susanna Cloot-ot (1691–1764)
vette feleségül, aki utó nélküli halt meg; valószínűleg húga, Margaretha Cloot (1703–
1792) örökölte, aki Nicolaas Tieboel-hoz (meghalt 1790-ben) ment feleségül; Amman de
Schwanberg gyűjteménye, Haga; Amman de Schwabenberg gyűjtemény aukciója, Párizs
1809. dec. 19., 16. térel (vevő: Traversin, mint „Ja famille des Thieboel d'Orchtrach”);
Alexandre d'Allard gyűjtemény aukciója, Bécs, Austria, 1821. nov. 28. és 1822. márc.
6., 389. térel; Esterházy gyűjtemény, 1822 (1822-es leltár, 1091. sz.); a magyar állam
megvásárolta 1871-ben.

LITERATURE: Smith vol. v, 1834, p. 332, no. 169 (as the artist and his family); Viardot

*.

1844, p. 266 (idem); Blanc 1857, p. 256; Parthey 1863, p. 722, no. 55; Münder 1869, vii,

Bredius 1880b, p. 375; Tschudi-Pulszky 1883, p. 17; Veth 1884, p. 275; Bredius 1886–
1888, p. 173; Pulszky 1888, p. 85, no. 398; Frimmel 1892, p. 196 (A. Cuypp!); Cat. 1897, pp.
244–245, no. 398; Térey 1906, p. 144, no. 334; Wurzbach 1906–1911, I, p. 366; Hofstede

de Groot, vol. II, p. 32, no. 84, pp. 34–35, no. 98; Freise 1908, p. 288; Peregriny 1909–1915,
I, pp. 186–187, no. 398; Térey 1924, p. 37, no. 334; Pigler 1937, p. 80; Renckens 1947, pp.
49–50 (drawing by Jacob van Strij); Pigler 1954, p. 142, no. 398; Pigler 1965, pp. 64, 135;

Pigler 1967, p. 174, no. 398, ill. 279; Praz 1971, p. 179; Garas 1972, p. 266, ill. Reiss 1975,
me de L... gyűjteményéből.

caresei festmény nem viszonya, hanem
térfelv. nagy valószínűséggel azonos
is lehetséges, hogy azzal a – Lisken által
gyújteményének átvételén (C.F. Roos,

dány Párisban, a Christie's 2005. jún.

me de L... gyűjteményéből.

p. 186, no. 141 (studio of A. Cuyp, early 1650s); Chong 1992, pp. 141, 380, no. 139 (early 1650s); Summary Catalogue 2000, p. 40, ill.; Te Rijdt 2000, p. 185, Fig. 273 (drawing by Jacob van Strij); Ekkart 2002a, p. 76, Fig. 12a; Ekkart 2002b, p. 38, Fig. 40; Loughman 2008, pp. 586–591.

TECHNICAL INFORMATION: The support is a single piece of canvas, which has been lined with wax-resin adhesive in the 1950s. It was most probably cut down along each edge, which necessitated canvas replacements in several places. The painting was restored by András Fáy in 2003. During cleaning the outlines of two hovering angels were revealed, which had been eventually covered by the artist with clouds. Infrared reflectography revealed a further revision in the riverbank area, where the initial design of two barrels had been covered by bushes. Violent damages could be detected only in the right eye of the youngest child and in the eye of a dog. The losses were corrected with inpainting.

ICONOGRAPHY: The sitters at the left, from left to right: (possibly) Jacob Sam (before 1631–after 1666, married Maria Kretzers); (possibly) Beeliken Sam (1636–?); Jan Jansz Sam (1633–1673, married Anna Schoorn in 1659); Arent Huttenus (died 1692); Catharina Sam (1631–1707); Jan Jacobsz Sam (1597/98–1669, married Catharina Wulfaerts before 1631); Abraham Jansz Sam (1648–1692, married Johanna de Hulter in 1675); Catharina Wulfaerts (1602/03–1680, married Jan Jacobsz Sam before 1631); Anneken Sam (1641–1687, married Adriaen Meynart); unknown daughter (born before 1631). Portrayed at the right are Jan Jacobsz Sam's other sons: Andries Sam (1638–1682?); Herbert Sam (1640–1671); Willem Sam (1643–?); Daniel Sam (1647–?).

This large family portrait has almost always been considered a work by Aelbert Cuyp in the art historical literature, in spite of the fact that the rendering of the figures is rather weak in areas. Only Theodor Frimmel doubted the painting in 1892, and in 1975 Stephen Reiss suggested that it might be a collaboration between Aelbert Cuyp and others in Jacob Gerritsz Cuyp's workshop. Alan Chong, however, rightly pointed out that it is characteristic of Aelbert Cuyp's work around 1650 in every respect, including the sitter's faces. Its composition, with the figures divided into two groups of unequal size in between which is a vista into the distance, is also found in family portraits by Jacob Gerritsz Cuyp, who in turn derived this composition from the Rotterdam portraitist Jan Daemen Cool.¹

In the past, the background was thought to be a view of Heidelberg,² but the city was correctly identified as Bacharach by John Loughman.³ The combination of this background with the portrait of a family, presumably living in Dordrecht, makes it likely that the head of the family had relations in the Rhineland region. Another clue is afforded by the group of three men in the background on the riverbank; the figure in the middle holds a wine gauging stick, which wine merchants used to take samples from wine vats (Fig. 86). Accordingly, the commissioner of this painting was most certainly a wine merchant dealing mostly in Rhine wines. The painting was sold in Paris in 1809 as a portrait of the 'Thieboel d'Orchtrach' family, the latter name undoubtedly being a corruption of Dordrecht. It was later thought to be a portrait of the painter

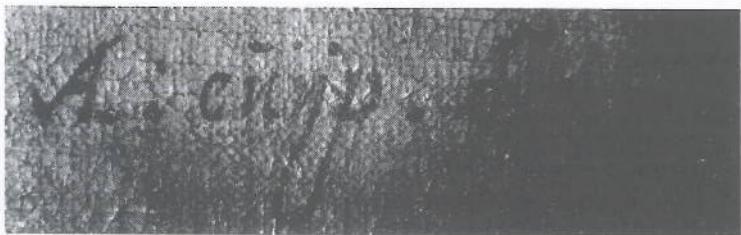
old., 398. sz.; Pigler 1962, 64. és 135. old.; Pigler 1967, 174. old., 398. sz. és 279. kép; Praz 1971, 179. old.; Garas 1972, 266. old., ill.; Reiss 1975, 186. old., 141. sz. (A. Cuyp műhelye, 1650-es évek eleje); Chong 1992, 141. és 380. old., 139. sz. (1650-es évek eleje); Summary Catalogue 2000, 40. old., ill.; Te Rijdt 2000, 185. old. és 273. kép (Jacob van Strij rajza); Ekkart 2002a, 76. old. és 12a kép; Ekkart 2002b, 38. old. és 40. kép. Loughman 2008, 586–591. old.

ÁLLAPOT: Egy darabból álló vászon, viasz-gyantás eljárással dublózva, az 1950-es években. Nagy valószínűséggel minden oldalon levágta a vászonból egy keveset, a szélek mentén ezért több helyen vászon-pótásra volt szükség. A képet Fáy András restaurálta 2003-ban. A tisztítás során jobbra fent az ég bolton két lebegő angyal körvonala rajzolódott ki, amit a festő végül felhökkel takart el, a folyóparton a bokrokkal fedett szakaszon pedig infra-vörös vizsgálattal két hordó mutatható ki. Erőszakos sérülés csupán a legkisebb gyermek jobb szemén és az egyik kutya szemén volt. A hiányok javítása beilleszkedő retussal történt.

AZ ÁBRÁZOLTAK: A kép bal oldalán balról jobb felé haladva: (valószínűleg) Jacob Sam (1631 előtt – 1666 után, Maria Kretzers-szel házasodott össze); (valószínűleg) Beeliken Sam (1636–?); Jan Jansz. Sam (1633–1673; 1659-ben házasodott össze Anna Schoornnal); Arent Huttenus (meghalt 1692-ben); Catharina Sam (1631–1707); Jan Jacobsz. Sam (1597/98–1669, 1631 előtt házasságkötés Catharina Wulfaerts-szal); Abraham Jansz. Sam (1648–1692; 1675-ben házasságkötés Johanna de Hulter-rel); Catharina Wulfaerts (1602/03–1680; házasságkötés 1631 előtt Jan Jacobsz Sam-mal); Anneken Sam (1641–1687, házasságkötés Adriaen Meynart-tal); a Sam – Wulfaerts házaspár ismeretlen nevű lánya (született 1631 előtt).

A kép jobb oldalán Jan Jacobsz Sam további fiai: Andries Sam (1638–1682?); Herbert Sam (1640–1671); Willem Sam (1643–?), Daniel Sam (1647–?).

Annak ellenére, hogy a budapesti múzeumban őrzött nagy családi portré az alakok megfestésében itt-ott gyengeségeket mutat, a művészettörténeti szakirodalom szinte egyhangúlag elfogadja Aelbert Cuyp művének. Csak Theodor Frimmel vonta kétségebe ezt a meghatározást 1892-ben, valamint Stephen Reiss vélte úgy 1975-ben, hogy a képet Aelbert Cuyp és más, Jacob Gerritsz. Cuyp műhelyében dolgozó festők közös művének kell tekinteni. Alan Chong azonban jogvalóan mutatott rá, hogy a festmény minden tekintetben, az alakok arcvonalait illetően is jellemző Aelbert Cuyp 1650 körül készített műveire. Ez a kompozíció, amelyben az alakok két, eltérő nagyságú csoportra vannak osztva, köztük kilátással a távolba, Jacob Gerritsz. Cuyp csoportportréin is gyakran előfordul, aki ezt a sémát a rotterdami portréfestőtől, Jan Daemen Cool-tól vette át.¹ A háttérben húzódó tájról korábban azt gondolták, hogy Heidelberget ábrázolja,² végül John Loughman azonosította helyesen a várost Bacharach-ként.³ Ennek a háttérnek az összekapcsolása egy olyan család portréjával, amelyről feltételezhetjük, hogy dordrechti illetőségű, valószínűleg teszi, hogy a családfönek a Rajna-vidéken lehettek kapcsolatai. Egy további kulcs az azonosításhoz a háttérben, a folyóparton látható három férfi alakja: közülük a középső olyan bormérőpálcát tart a kezében, amelyet a borkereskedők használtak, mintát venni a boroshordókból. (8b kép) Ez félreismerhetetlenül

8|a The signature.

8|a A szignatúra.

himself and his family until Bredius in 1880 refuted this fabricated identification. A very free drawn copy by Jacob van Strij (1756-1815) of two of the boys at the right in the family group provides no clues for identifying the sitters, but does suggest that the painting was still in Dordrecht or its vicinity in the last quarter of the eighteenth century.⁴ In 2008 John Loughman identified the sitters as members of the Sam family.⁵ According to his reconstruction of the provenance the painting was at the end of the eighteenth century most probably in the collection of Nicolaas Tieboel and Margaretha Cloot, who were related to the Sam family.

The estate inventory of the affluent wine merchant Abraham Sam (1648-1692), who died on 27 June 1692 – childless and the widower of Johanna de Hulter – was drawn up in Dordrecht on 3 July of that year.⁶ There were dozens of paintings in his estate, including several family portraits, which under the wills of 1688 and 1692 were divided among the various relatives. For our purposes, it is worth noting that to his nephew Jan Jansz Sam (born 1662) Abraham bequeathed ‘the likenesses of his grandfather and grandmother, as well as his father and mother’ (*de conterfeytsels van desselfs grootvader en grootmoeder, mitsgaders vader en moeder*), that is to say the portraits of his own father and mother Jan Jacobsz Sam and Catharina Wulfaerts and those of his older brother and sister-in-law Jan Jansz Sam and Anna Schoorn. To his sister Catharina Sam (1631-1707), widow of Arent Huttenus, he left ‘A painting in which the entire family of her parents are portrayed, by Aelbert Cuyp’ (*Een schilderie daer de geheele familie van haer lieder ouders in geschildert sijn, door Aelbert Cuyp*). This work had already been described in the will of 1688 as ‘the painting in which the late testator’s father and mother as well as the entire family are depicted, done by Cuyp’ (*de schilderie daer des testateurs za. vader en moeder mitsgaders de geheele familie in geschildert is, gedaen door Cuyp*). As noted, Abraham Sam was a wine merchant and his father Jan practiced the same profession. Further research on Abraham Sam’s parents – Jan Jacobsz Sam and Catharina Wulfaerts – reveals that they baptised three daughters and six sons in the Reformed Church in Dordrecht between 1631 and 1648. Assuming that the painting originated in the early 1650s, the children’s baptismal dates correspond reasonably well with the ages of nine of the younger sitters in the Budapest family group. Should this portrait, indeed, depict the Sam couple with their progeny, one wonders who the three other persons are, namely a young man, a young woman and a man wearing a turban at the left. The latter is clearly older than the other young man on the painting and is most probably Arent Huttenus, who married the daughter Catharina Sam in June 1653. The portrait was probably commissioned on the occasion of their wedding. The young man at the left and the young woman next to her mother are perhaps children that were born before Jan Jacobsz Sam and Catharina Wulfaerts moved from the man’s native city Tiel to Dordrecht. According to the testament of Abraham Sam he also had a brother Jacob, who was perhaps the oldest son.

The above information is sufficient only to entertain the idea that the painting could be the group portrait of Jan Sam and his family

arra utal, hogy a kép megrendelője borkereskedő volt, aki feltehetően elsősorban Rajna-vidéki borokkal üzletelt.

A festményt 1809-ben mint a „*Thiboel d’Orchtrach*” család portréját árverezték el, amely megnevezésben kétségtelenül ‘Dordrecht’ tévesen leírt formájával van dolgunk. Később a festő és családja képmásaként határozták meg a művet egészen 1880-ig, amikor Bredius cáfolta meg ezt a teljesen légből kapott azonosítást. Jacob van Strij (1756-1815) egyik rajzán meglehetősen szabadon lemásolta a családi csoport jobb oldalán álló két fiú alakját. A rajz ugyan nem ad támpontot az ábrázoltak azonosításához, de valószínűsíti, hogy a festmény a 18. század harmadik negyedében még Dordrechtben vagy annak közelében volt.⁴ 2008-ban John Loughman azonosította az ábrázoltakat a Sam család tagjaival.⁵ A Loughman által rekonstruált származástörténet szerint a kép a 18. század végén nagy valószínűsséggel Nicolaas Tieboel és Margaretha Cloot gyűjteményében volt, akik a Sam családdal rokonságban álltak. 1692. július 3-án Dordrechtben állították össze a június 27-én gyermektelenül elhunyt, jómódú borkereskedő, Abraham Sam (1648-1692), Johanna de Hulter özvegye hagyatéki leltárát.⁶ A hagyatékban számos festmény szerepelt, köztük több családi képmás is, amelyeket az 1688-ban és 1692-ben íródott végrendeletek szerint különböző csalátagok között osztottak szét. Ebben az összefüggésben érdekes az unokaöccse, Jan Jansz. Sam-ra (szül. 1662-ben) hagyott „a nagyapja és nagyanya, valamint apja és anyja portréi” (*de conterfeytsels van desselfs grootvader en grootmoeder, mitsgaders vader en moeder*), azaz Abraham Sam apja és anyja, Jan Jacobsz. Sam és Catharina Wulfaerts, valamint idősebb fivére és sógoröje, Jan Jansz. Sam és Anna Schoorn portréi. Abraham növére, Catharina Sam (1631-1707), Arent Huttenus özvegye örökölt „egy képet, amelyen szüleinek teljes családját festette meg Aelbert Cuyp” (*een schilderie daer de geheele familie van haer lieder ouders in geschildert sijn, door Aelbert Cuyp*). Ugyanez a festmény az 1688-as végrendeletben mint „egy kép, amelyen Cuyp a végrendelkező apját és anyját, valamint annak teljes családját megfestette” (*de schilderie daer des testateurs za. vader en moeder mitsgaders de geheele familie in geschildert is, gedaen door Cuyp*) leírással szerepel. Ahogy említettük, Abraham Sam borkereskedő volt, és apjának, Jannak is ugyanez volt a foglalkozása. Az Abraham Sam felmenőit kutató további vizsgálat kimutatta, hogy 1631 és 1648 között a dordrechti református templomban Jan Jacobsz. Sam és Catharina Wulfaerts három lányát és hat fiát keresztelték meg. A festmény 1650-es évek eleje körül a datálásából kiindulva a budapesti képen szereplő kilenc fiatal életkora jól megfelel a gyermekek keresztelesei időpontjainak. Ha tehát a festmény valóban a Sam házaspárt és utódaikat ábrázolja, akkor még legalább további három személy vár azonosításra, nevezetesen egy fiatalember, egy fiatal nő és a baloldalon álló turbános férfi. Utóbbi egyértelműen idősebb, mint a másik fiatalember a képen, és nagy valószínűsséggel ő Arent Huttenus, aki a Sam lányával, Catharinával 1653 júniusában házasodott össze. A családi portrét feltehetőleg a házasságkötés alkalmából rendelték meg. A bal oldali fiatalember és az anyja mellett álló fiatal nő talán azok a gyermekek, aki azelőtt születtek,

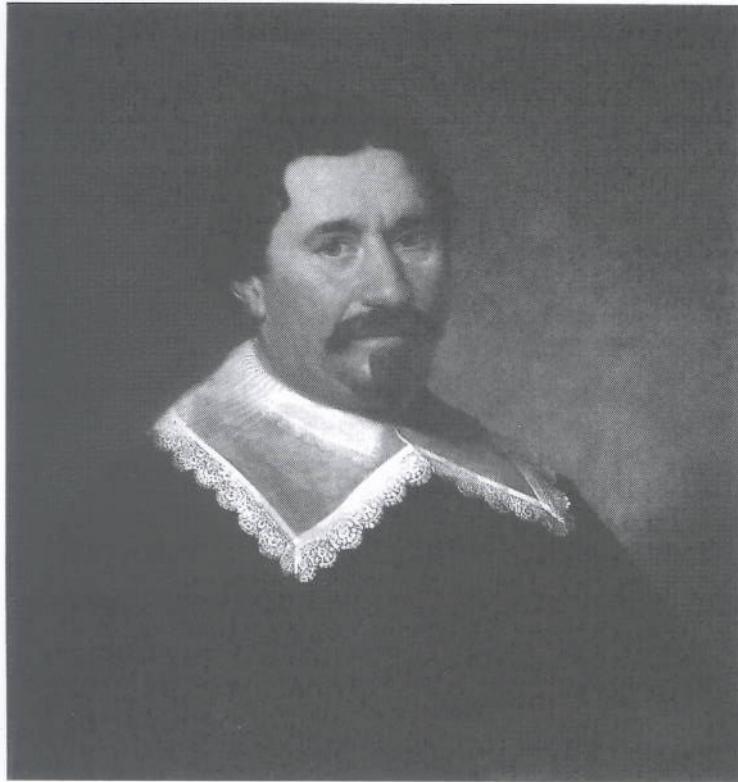

recorded in the estate inventory of 1692. A far firmer basis for this hypothesis is provided by tracking down the individual portraits of Jan Jacobsz Sam and of his wife that were also mentioned in the 1692 inventory and apportioned to his grandson Jan Jansz Sam. A manuscript compiled by F.A.J.L. Beudt in Arnhem in 1950/1951 with annotations regarding the family and family portraits mentions two that were then in his possession.⁷ These are the portraits of a couple on panel signed and dated 1645 by Jacob Gerritsz Cuyp; the man's age is given as *Ætatis 47* and the woman's as *Ætatis 42*. François Beudt (1751-1818) inscribed the backs of the paintings, identifying them as likenesses of his great-grandfather and great-grandmother Sam. Such an old identification should be taken quite seriously, particularly since the presence of members of the Sam family in the eighteenth-century Beudt collection in Dordrecht was not a matter of course. They had to have come from Catharina Sam (1664-1688), who was the first wife of his great-grandfather François van Wageningen (1665-1746).⁸ Although in designating the two portraits as his great-grandparents Sam, François Beudt was off by two generations, the descriptions and ages given agree perfectly with Catharina Sam's grandparents, Jan Jacobsz Sam and Catharina Wulfaerts. Since the portraits of the Sam-Wulfaerts couple were bequeathed to Jan Sam (born 1662) - Catharina Sam's elder brother - in 1692, upon his death they probably devolved to his brother-in-law's children. Hence, the identification of the two portraits, which were in the Beudt collection in Arnhem around 1950, as likenesses of Jan Jacobsz Sam and Catharina Wulfaerts seems plausible. Unfortunately, these pictures did not stay with the family after Beudt's death. We have lost track of Catharina Wulfaerts' portrait, but that of Jan Jacobsz Sam surfaced at a sale in Cologne in 1988 as a portrait of an unknown man and was reproduced in the sales catalogue.⁹ (Fig. 8c) From that reproduction it is evident that the sitter is the same man Aelbert Cuyp limned about eight years later as the father in the Budapest family group. Consequently, the work under discussion is identical to the 'painting in which the entire family of her parents are portrayed, by Aelbert Cuyp (schilderie

hogy Jan Jacobsz. Sam és Catharina Wulfaets a férfi szülövárosából, Tielből Dordrechtbe költözött. A végrendelet szerint Abraham Samnak volt egy fivére, Jacob, aki a legidősebb fiú lehetett.

Az eddig felsorolt adatok csupán elégsges utalásokkal szolgálnak arra nézve, hogy a kép azonos lehet az 1692-es leltárban említett, a Jan Jacobsz. Sam-ot és családját ábrázoló csoportportréval. A hipotézis megerősítéséhez sokkal biztosabb támponot nyújt a szintén az 1692-es leltárban említett, Jan Jacobsz. Sam-ot és feleségét ábrázoló, két különálló képmás sorsának kinyomozása, melyek akkor unokájuk, Jan Jansz. Sam tulajdonába kerültek. Egy Arnhemben, 1950-1951-ben F. A. J. L. Beudt által összeállított kézirat, a családra és családi portrékra vonatkozó megjegyzések között említést tesz két családi képmásról is, amelyek ekkor a kézirat szerzőjének tulajdonában voltak.⁷ Jacob Gerritsz. Cuyp két, szignált és 1645-ből datált, fatáblára festett képről van szó, amelyek egy házaspárt ábrázolnak. A férfiportrén az *Ætatis 47*, a női képmáson az *Ætatis 42* életkor megjelölés szerepel. A festmények hátoldalára François Beudt (1751-1818) írt feliratokat, miszerint az Ó Sam nevű dédszülei az ábrázoltak. Ezt a régi azonosítást nagyon komolyan kell vennünk, tekintettel arra, hogy amúgy nem lenne magától értetődő a Sam család tagjait ábrázoló portré jelenléte a 18. századi dordrechti François Beudt gyűjteményében. Ezeknek a portréknak eredetileg Catharina Sam-tól (1664-1688) kell származniuk, aki Beudt dédapjának, François van Wageningen-nek (1665-1764) volt az első felesége.⁸ Habár François Beudt két generációt tévedett meghatározásával, miszerint a portrék a Sam dédszülököt ábrázolják, a leírások és a megadott életkorok tökéletesen ráillenek Catharina Sam dédszüleire, a Jan Jacobsz. Sam és Catharina Wulfaets házaspárra. Tekintve, hogy 1692-ben Abraham Sam a Sam - Wulfaets házaspár portréit Jan Sam-ra, Catharina Sam 1662-ben született idősebb fivérére hagyományozta, feltételezhetjük, hogy Jan Sam halála után azokat sőgorának gyerekei örökíték meg. Így az 1950 körül az arnhemi Beudt gyűjteményben szerepelt két portré ábrázoltjainak Jan Jacobsz Sam-mal és Catharina Wulfaets-szal való azonosítása elfogadhatónak tűnik.

Sajnos, az akkori tulajdonos halála után ezek a darabok nem maradtak a család tulajdonában. Catharina Wulfaets portréjának azóta sincs nyoma, Jan Jacobsz. Sam-é azonban ismeretlen férfi képmásaként szerepelt egy kölni árverésen 1988-ban, amelynek katalógusában reprodukálták is a festményt.⁹ (8/c kép) A reprodukció alapján egyértelmű, hogy az ábrázolt személy azonos az apa alakjával Aelbert Cuyp nagyjából hét évvel később festett, budapesti családi képmásán. Ebből következik, hogy a festmény valóban megegyezik azzal, amelyet 1692-ben Abraham Sam nővére, Catharina Huttenusra (született Sam) hagyományozott: „festmény, amelyen szüleinek egész családját megfestette Aelbert Cuyp” (schilderie daer de geheele familie van haer lieder ouders in geschildert sijn, door Aelbert Cuyp), és hogy a szóban forgó kép Jan Jacobsz. Sam-ot és családját ábrázolja. A közvetlenül a szülök előtt álló turbános fiú tehát a kép későbbi tulajdonosa, Abraham Sam lehet. Nem világos viszont, milyen jelentést kell tulajdonítani az általa kötélen vezetett mókusnak.¹⁰

daer de geheele familie van haer lieder ouders in geschildert sijn, door Aelbert Cuyp), which Abraham Sam left his sister Catharina Huttenus (née Sam) in 1692 and represents Jan Jacobsz Sam and his family.

The boy with the turban positioned right in front of his parents must be the painting's later owner Abraham Sam. The significance of the squirrel, which he holds on a cord, is unclear.¹⁰

¹ Ekkart 2002b, p. 38. Compare also Ekkart 1997, pp. 204–205; and Laarmann 2002, pp. 76–77.

² Catalogue of the Schwanberg sale in 1809.

³ Loughman 2008, p. 589.

⁴ Pen and brush in grey, watercolour over a pencil sketch, 304 × 271 mm. London, British Museum, inv. no. 1861-8-10-24. See Renckens 1947, pp. 49–50, ill.; and Te Rijdt 2000, p. 185, Fig. 273.

⁵ Loughman 2008, pp. 586–591. At the moment Loughman's essay appeared the first version of this entry was already written. Independently from each other Loughman and I had come to the same conclusions about the identity of the sitters. Thanks to Loughman's research I could add some details that were still missing in my text, especially about the reconstruction of the provenance in the eighteenth century and about the identification of the city in the background. On the other hand Loughman was not aware of the existence of the separate portrait of Jan Jacobsz Sam by Jacob Gerritsz Cuyp, that confirms the identification of the sitters on the Budapest painting.

⁶ The entire inventory is reproduced in Loughman and Montias 2000, pp. 164–167, Appendix H. See also Loughman and Montias 2000, pp. 103–104; and Chong 1992, p. 572.

⁷ The manuscript ('Losse aanteekeningen [in klad-vorm] bij het Geslachtsregister van de Familie Beudt') is at the Centraal Bureau voor Genealogie in The Hague. The passage on the Sam portraits is on p. 77.

⁸ In 1689 François van Wageningen married his second wife, Aletta van Hoogstraten (1665–1716). Their daughter, Soeta van Wageningen (1691–1745), married François Beudt (1687–1750) in 1713; they were the grandparents of François Beudt, who was born in 1751.

⁹ Sale Cologne (Lempertz), 17 November 1988, no. 27, ill. Panel, 74 × 61 cm. Signed lower right: *Aetatis 47 J G Cuyp fecit 1645*. See also Chong 2002, p. 178, no. 67.

¹⁰ Roemer Visscher's emblem of a squirrel symbolising the trade and shipping of Dutch entrepreneurs in *Sinnepoppen*, published by L. Brummel, The Hague 1949, p. 76, has little or no bearing on the image under discussion, since the squirrel in Cuyp's painting is not shown in that context.

¹ Ekkart 2002b, 38. old. Vö. még: Ekkart 1997, 204–205 és Laarmann 2002, 76–77. old.

² A Schwanberg aukció katalógusa, 1809.

³ Loughman 2008, 589. old.

⁴ Szürke toll- és ecsetrajz, akvarell a ceruzával megrajzolt vázlat felett, 304 × 271 mm. London, British Museum, ltsz. 1861-8-10-24. Ld.: Renckens 1947, 49–50. old., ill. és Te Rijdt 2000, 185. old. 273. kép.

⁵ Loughman 2008, 586–591. old. Loughman tanulmányának megjelenésekor már készen volt ennek a katalógustételnek az első verziója. Egymástól függetlenül, Loughman és én ugyanarra a következtetésre jutottunk az ábrázoltak személyét illetően. Loughman kutatásainak köszönhetően néhány hiányzó részlettel ki tudtam egészíteni a saját szövegemet, különös tekintettel a kép 18. századi származástörténetének rekonstrukciójára és a háttérben látható város azonosítására. Másrészről Loughman nem tudott Jacob Gerritsz. Cuyp-nek Jan Jacobsz. Sam-ról készített, különálló portréjáról, amely alátámasztja a budapesti kép ábrázoljainak azonosítását.

⁶ A teljes leltár nyomtatott formában in: Loughman and Montias 2000, 164–167. old., Appendix H. Ld. még: Loughman and Montias 2000, 103–104. old. és Chong 1992, 572. old.

⁷ A kézirat („Megjegyzések a Beudt család – vázlatos – genealógiájához”) a hágai Centraal Bureau voor Genealogie gyűjteményében található. A Sam portrékról szóló szöveg a 77. old.-on található.

⁸ François van Wageningen-nek 1689-ben, Aletta van Hoogstraten-nel (1665–1716) kötött második házasságából született egy lánya, Soeta van Wageningen (1691–1745), aki 1731-ben kötött házasságot François Beudt-tel (1687–1750); ők voltak az 1751-ben született François Beudt nagyszülei.

⁹ Köln, Lempertz, 1988. nov. 17., 27. tételes, ill. Fatábla, 74 × 61 cm. Sznignált és datált jobbra lent: *Aetatis 47 J G Cuyp fecit 1645*. Ld. még: Chong 2002, 178. old., 67. sz.

¹⁰ A Roemer Visscher 'Sinnepoppen'-jében szereplő emblémán a mókus a holland kereskedő és hajózási vállalkozó szimbólumaként szerepel, ld. L. Brummel, 's-Gravenhage 1949, 76. old. Itt aligha erről van szó, mivel Cuyp képén nem ebben az összefüggésben szerepel a mókus.